

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE LITERE
CATEDRA DE LIMBA ROMÂNĂ ȘI FILOLOGIE ROMANICĂ**

Curriculum
la unitatea de curs

TEORII LINGVISTICE MODERNE

Ciclul II – studii superioare de masterat

Codul și denumirea domeniului general de studii: 011 Științe ale educației

Denumirea programului de master: Didactica limbii române în școala alolingvă,
Didactici moderne ale disciplinelor filologice

Forma de învățământ: cu frecvență

Autor:

Lilia Trinca,

conf. univ., dr.

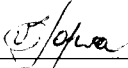
BĂLȚI

2018

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de limba română și filologie romanică

Proces-verbal nr. 1 din 17 septembrie 2018

Șef interimar al Catedrei de limba română și filologie romanică,

conf. univ., dr. Viorica POPA

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Litere

Proces-verbal nr. 1 din 18 septembrie 2018

Decanul Facultății de Litere,

conf. univ., dr. Lilia TRINCA

Informații de identificare a cursului

Facultatea de Litere

Catedra de limba română și filologie romanică

Codul și denumirea domeniului general de studii: 011 Științe ale educației

Denumirea programului de master: Didactici moderne ale disciplinelor filologice/Didactica limbii române în școala alolingvă

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prel.	Sem.	Lab.	L. ind.		
S.03.O.114	5	150	16		40	110	E	Limba română

Statutul: disciplină obligatorie

Anul II, semestrul I

Integrarea unității de curs în programul de studii:

Teorii lingvistice moderne face parte din disciplinele de specializare din Planul de învățământ, programul de master *Didactici moderne ale disciplinelor filologice*, fiind disciplina ce încheie, în bună parte, pregătirea lingvistică a studentului-filolog: cursului îi revine sarcina de a-i familiariza exhaustiv pe studenți cu structura, mecanismul de funcționare și legitățile de evoluție a limbii ca sistem semiotic specific de comunicare, condițiile de potrivire contextuală a enunțurilor lingvistice etc., *alias* direcțiile și tendințele din sec. XX și XXI. Or, configurația lingvisticii a căpătat actualmente noi dimensiuni, rezultate mai ales din deschiderea către alte științe adiacente - pragmatica lingvistică, sociolingvistica, psiholingvistica etc. Cursul este prevăzut să asigure continuitatea și interdisciplinaritatea cunoștințelor teoretico-practice achiziționate de către studenții ciclului II, masterat, la disciplinele de studii la ciclul licență și anul I de studii la ciclul masterat în domeniul limbilor, oferind o prezentare a celor mai importante achiziții ale lingvisticii contemporane.

Competențe prealabile:

- noțiuni de lingvistică generală (limbă/vorbire, sincronie/diacronie, scris/oral, funcții ale limbajului),
- cunoștințe din istoria lingvisticii,
- capacități de analiză a conceptelor teoretice,
- delimitarea fenomenelor lingvistice în plan ontologic și gnoseologic;
- aplicarea cunoștințelor acumulate în diverse situații ale demersului științific.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

Competențe profesionale:

CP1.1. Identificarea și înțelegerea conceptelor, principiilor, teoriilor și metodelor de bază din domeniile științelor filologice și ale educației și utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională

CP2.2 Utilizarea unor noi strategii în vederea explicării și interpretării fenomenelor lingvistice și literare în contextul evoluțiilor culturale actuale

CP4.2 Extinderea aparatului conceptual al specializării la rezolvarea unor probleme complexe ale învățământului preuniversitar

CP6.2 Utilizarea cunoștințelor de bază ale domeniului de specializare în vederea elaborării unor proiecte în stare să explice și să interpreteze variate situații lingvistice în relația lor cu orizontul cultural și științific al epocii actuale

Competențe transversale:

CT2. Realizarea unor activități didactice și educaționale concepute și realizate în echipă.

Finalitățile cursului:

- să identifice conceptele fundamentale din domeniul lingvisticii, filologiei, științelor educației;
- să cunoască și să aplice diverse tehnici și registre de comunicare, racordate la un context cultural, social, de vârstă etc.;
- să completeze cunoștințele teoretice în funcție de noile realități ale activității profesionale.
- să dezvolte dexterități de analiză critică a teoriilor și ideilor lingvistice, a faptelor lingvare în genere.

Conținuturi:

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la prelegeri

Nr. crt.	Conținuturi	Nr. de ore	Biobliografie
1.	1. OBIECTUL LINGVISTICII: LIMBA ȘI LIMBAJUL VERBAL 1. Limba ca modalitate de a vorbi 2. Limba ca știință de a vorbi 3. Limba ca obiect 4. Limba ca fapt social 5. Limba ca fapt istoric 6. Limba ca sistem 7. Limba ca sistem semiotic 8. Paradigmele lingvistice	4	Mirela-Ioana Borchin, <i>Vademecum în lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior ART, 2004 C. Frâncu, <i>Curenți și tendințe în lingvistica secolului nostru</i> , Iași, Casa Editorială "Demiurg", 2016, p. 9-13. F. de Saussure, <i>Curs de lingvistică generală</i> , Iași, Polirom, 1998.
2	PARADIGMELE LINGVISTICE. Teorii și modele ale comunicării. Elementele, niveluri, tipuri. comunicarea interculturală.	2	Mirela-Ioana Borchin, <i>Vademecum în lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior ART, 2004 C. Frâncu, <i>Curenți și tendințe în lingvistica secolului nostru</i> , Iași, Casa Editorială "Demiurg", 2016, p. 13-16.
3.	COMUNICAREA Teorii și modele ale comunicării Procesul de comunicare: Elementele, Niveluri, Tipuri, Etape Comunicarea interculturală	4	Jean-Marie Klinkenberg, <i>Inițiere în semiotica generală</i> , Iași, Institutul european, 2004, p.37-68. Ștefan Prutianu, <i>Antrenamentul abilităților de comunicare</i> , Iași, Polirom, 2004, p.7-83

4.	SEMIOTICA Semnologie sau semiotică: un obiect propriu? Perspective și nivel de studiu: Semiotica generală, Semiotica , particulară, Semiotica aplicată Funcții și funcționarea semnului Categoriile fundamentale ale lui Ch. Peirce. Semnul. Semioza, titluri de interpretanți. Semioza peirciană și lexicologia. Semnificație, definiție, înțeles. Semioza peirciană și cultura. Studiu al mentalităților.	2	Jean-Marie Klinkenberg, <i>Inițiere în semiotica generală</i> , Iași, Institutul european, 2004, p. 103-161 Mariana Neț, <i>Lingvistică generală, semiotică, mentalități. O perspectivă de filozofie a limbajului</i> , Iași, Institutul European, 2005, p.31-66 F. de Saussure, <i>Curs de lingvistică generală</i> , Iași, Polirom, 1998, p. Emilia Parpală, <i>Semiotica. Pragmatica generală</i> , Craiova, Ed. Universitaria, 2007, p. 243-254.
4.	PRAGMATICĂ LINGVISTICĂ Izvoarele lingvisticii pragmatice Interesul actual pentru pragmatica lingvistică Pragmatica – știință a utilizării semnelor lingvistice și teorie a acțiunii de comunicare	2	Borchin, Mirela-Ioana, 2010, <i>Prelegeri de lingvistică</i> , Timișoara, Ed. Excelsior Art. Bougnoux, D., 2000, <i>Introducere în științele comunicării</i> , Iași, Ed. Polirom. Paula Gherasim, <i>Semiotica modalității</i> , Iași, Ed. Demiurg, 1997, p.16-37.
5.	DIRECȚII ÎN DEFINIREA PRAGMATICII Teoria actelor de vorbire (J.L. Austin, J.R. Searle) Condițiile de reușită. Verbe performative Unitățile comunicaționale: enunțul, discursul, textul Principiile comunicării Maximele comunicării	2	Elena Dragoș, <i>Introducere în pragmatică</i> , Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2000, p.55-76. Paula Gherasim, <i>Semiotica modalității</i> , Iași, Ed. Demiurg, 1997.
6.	CONCEPTE OPERAȚIONALE: presupoziția, implicatura, subînțelesul Clase pragmatice de cuvinte: deicticele și modalizatorii Teorii ale receptării.	2	Dragoș, Elena, 2000, <i>Introducere în pragmatică</i> , Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință. Gherasim, Paula, <i>Semiotica modalității</i> , Iași, Ed. Demiurg, 1997. Parpală, Emilia, 2007, <i>Semiotica. Pragmatica generală</i> , Craiova, Ed. Universitaria, p. 219-241.
7.	SOCIOLINGVISTICA	2	Coșeriu, E., <i>Lingvistica din perspectivă spațială și antropologică</i> , Chișinău, 1994 Frîncu, C., <i>Curente și tendințe în lingvistica secolului nostru</i> , Iași, 1997, p. 153-159; Ionescu-Ruxăndoiu, L., Chitoran, D., <i>Sociolingvistica. Orientări actuale</i> , București, 1975, p.7-39
	TOTAL	16	

b) Laboratoare

Nr. crt.	Conținuturi	Nr. de ore	Biobliografie
----------	-------------	------------	---------------

1.	Distincțiile saussuriene. Orientările structuraliste și cele individualiste.	2	Frâncu C., 2016, <i>Curente, școli, direcții și tendințe în lingvistica modernă</i> , Iași, Casa editorială Demiurg Plus, p. 13-49. Borchin, M., 2004, <i>Vademecum în lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior ART.
2.	Orientări și direcții în semantică	2	Frâncu C., 2016, <i>Curente, școli, direcții și tendințe în lingvistica modernă</i> , Iași, Casa editorială Demiurg Plus, p.127-145. Borchin, M., 2004, <i>Vademecum în lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior ART.
3.	Semioza peirciană și cultura Studiu al mentalităților.	2	Borchin, Mirela-Ioana, 2010, <i>Prelegeri de lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior Art. Eco, U. 1992, <i>Limitele interpretării</i> . Traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă. Constanța, Editura Pontica.
4.	Pragmatică Aplicații complexe privind principiile comunicării. Principiul cooperării: analiza unor eșantioane de comunicare de diverse tipuri (inclusiv din literatură) în care maximele principiului cooperării sunt încălcate, crearea unor exemple în care principiul cooperării este respectat etc.	4	Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, <i>Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite</i> , București, Editura ALL. Mihaela Gheorghe, <i>Introducere în pragmatică</i> , Brașov, 2004, p. 7-27
5.	Principiul politeții. Strategii ale politeții pozitive și strategii ale politeții negative. Maximele principiului politeții. Analiza unor eșantioane de comunicare din perspectiva principiului politeții. Principiul impoliteții.	4	Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, <i>Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite</i> , București, Editura ALL. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2003, <i>Limbaaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică</i> , București, ALL Educațional. Mihaela Gheorghe, <i>Introducere în pragmatică</i> , Brașov, 2004, p. 76-96
6.	Actele de limbaj. Recunoașterea tipurilor actelor de limbaj în diverse eșantioane de comunicare. Presupoziția. Punctul de vedere al lui Umberto Eco.	2	Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, <i>Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite</i> , București, Editura ALL. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2003, <i>Limbaaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică</i> , București, ALL Educațional. Mihaela Gheorghe, <i>Introducere în pragmatică</i> , Brașov, 2004, p. 219-242
7.	Presupoziția existențială și presupozitia lexicală. Aplicații de identificare a presupozitiilor instaurate de diverși declanșatori de presupoziii	2	Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, <i>Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite</i> , București, Editura ALL. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2003, <i>Limbaaj și comunicare. Elemente de pragmatică</i>

			lingvistică, București, ALL Educațional.
8.	Aplicații pe marginea conceptului de implicatură Contextul. Noțiuni fundamentale. Exerciții de creare a unor situații de comunicare specifice.	2	Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, <i>Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite</i> , București, Editura ALL. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2003, <i>Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică</i> , București, ALL Educațional.
9.	Analiza pragmatică a unor discursuri celebre. Modalitatea. Definire și specific. Tipurile de modalități: aletice, deontice, epistemologice. Aplicații privind modalitatea.	4	Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, <i>Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite</i> , București, Editura ALL. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2003, <i>Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică</i> , București, ALL Educațional.
10.	Conceptul de deixis în pragmatică * Deixis: organizarea egocentrică a discursului; * tipuri de deixis (personal, spațial, temporal, textual, social, deixis de rol); * deixis extradiscursiv-deixis intradiscursiv; uzuri deictice și simbolice; uzuri nondeictice (anaforice și cataforice).	4	Olga Bălănescu, <i>Texte și pre-texte. Introducere în pragmatică</i> . București, 2005, p.110-127; Balațchi, R., <i>Deixis/ anaphore – une opposition viable</i> // AUS, A. Lingvistică, Tomul X, nr. 1, 2004, p.23-26 Mihaela Gheorghe, <i>Introducere în pragmatică</i> , Brașov, 2004, p. 28-52.
11.	Categorii semantico-funcționale Categoriile vorbirii / categoriile limbii / categoriile textului după E. Coșeriu Categorii semantico-funcționale și categorii gramaticale în viziunea lui O. Jespersen Nucleu și periferie în cadrul categoriilor semantico-funcționale	4	Coșeriu, E., <i>Lecții de lingvistică generală</i> , Chișinău, 2000, p. 244 și urm.
12.	Sociolingvistica. O tipologie sociolingvistică a limbilor. Drepturile lingvistice și situația sociolingvistică. Sociolingvistică și globalizare. Politica lingvistică și construcția statală.	6	Frâncu C., 2016, <i>Curente, școli, direcții și tendințe în lingvistica modernă</i> , Iași, Casa editorială Demiurg Plus, p. 155-167. Borchin, M., 2004, <i>Vademecum în lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior ART. Benveniste, E., 2000, <i>Probleme de lingvistică generală</i> , vol. I-II, București, Editura Teora.
13.	Psiholingvistica. Dicționarul asociativ al limbii române.	2	Frâncu C., 2016, <i>Curente, școli, direcții și tendințe în lingvistica modernă</i> , Iași, Casa editorială Demiurg Plus, p. 161-167. Borchin, M., 2004, <i>Vademecum în lingvistică</i> , Timișoara, Editura Excelsior ART.
	TOTAL	40	

Strategii didactice:

Conversația, explicația, dezbateri, simularea, analiza, sinteza, expunerea, exercițiul, demonstrația, rezumatul, lucrul cu manualul, Diagrama Venn, brainstormingul etc.

Evaluare dinamică în cadrul orelor de laborator. Evaluare finală – examen scris constituit 60% din media semestrială și 40% din nota de la examen.

Repartizarea orelor de studiu individual

1. Studiul (notițelor de curs, manualelor) și documentare suplimentară în bibliotecă, pe Internet, etc.	30	4. Pregătirea pentru evaluări dinamice, atestări semestriale	30
2. Activități specifice de pregătire pentru laborator	20	5. Consultații	5
3. Realizare de teme, referate, eseuri etc.	20	7. Examinare finală	5
TOTAL ore studiu individual (pe semestru) = 110			

Evaluarea

1. Sugestii de evaluare

Cursul de *Teorii lingvistice moderne* are un caracter dublu: teoretic și practic. Cursul va avea forme intermediare de evaluare: teste, analize contextuale, exerciții etc.

2. Evaluare finală – examen

a) Chestionar

Obiectul lingvisticii: limba și limbajul verbal.

Limba ca fapt social. Limba ca fapt istoric. Limba ca sistem. Limba ca sistem semiotic. Paradigmele lingvistice. Teorii și modele ale comunicării. Elementele, niveluri, tipuri. comunicarea interculturală.

Distincțiile saussuriene. Orientările structuraliste și cele individualiste.

Orientări și direcții în semantică.

Semiotica. Perspective și nivel de studiu. Funcții și funcționarea semnului. Semioza peirciană și lexicologia. Semnificație, definiție, înțeles. Semioza peirciană și cultura. Studiu al mentalităților.

Pragmatică lingvistică – știință a utilizării semnelor lingvistice și teorie a acțiunii de comunicare.

Teoria actelor de vorbire (J.L. Austin, J.R. Searle). Condițiile de reușită. Verbele performative

Unitățile comunicaționale: enunțul, discursul, textul. Principiile comunicării. Maximele comunicării. Concepte operaționale: presupoziția, implicatura, subînțelesul. Clase pragmatice de cuvinte: deicticele și modalizatorii. Teorii ale receptării. Conceptul de deixis în pragmatică

Deixis: organizarea egocentrică a discursului; tipuri de deixis (personal, spațial, temporal, textual, social, deixis de rol); deixis extradiscursiv-deixis intradiscursiv; uzuri deictice și simbolice; uzuri nondeictice (anaforice și cataforice).

Sociolingvistica. O tipologie sociolingvistică a limbilor. Drepturile lingvistice și situația sociolingvistică. Sociolingvistică și globalizare. Politica lingvistică și construcția statală.

Psiholingvistica. Dicționarul asociativ al limbii române.

b) Mostră de test pentru evaluarea finală

PROBĂ DE EVALUARE FINALĂ la cursul de *Teorii lingvistice moderne*

1. Comentați în 5-7 enunțuri următoarele afirmații ale lui Pierre Bourdieu. Aduceți exemple relevante:

Problema naivă a nuterii cuvintelor e implicată logic în surrimarea initială a problemei modurilor de utilizare (usages) a limbaiului deci a condițiilor sociale de utilizare a cuvintelor. În clina când tratezi limbaiul ca ne un obiect autonom, accentuând separatia radicală ne care o onera Saussure între linovistica internă și linovistica externă, între stiinta limbii și stiinta utilizărilor (usages) sociale ale limbii, te condamni la a căuta nuterea cuvintelor în cuvinte, adică acolo unde ea nu se află: într-adevăr, forta ilocutorie a expresiilor (illocutionary force) nu poate fi găsită în cuvintele înseși, de felul "performativelor" în care ea este indicată sau mai exact reprezentată - în dublu sens. Numai în mod cu totul excentional - adică în situații abstracte și artificiale de experimentare - schimbările simbolice se reduc la raporturi de mură comunicare, iar continutul informativ al mesajului emuizează continutul comunicării. Puterea cuvintelor nu este altceva decât nuterea delegată a murtătorul de cuvânt, iar cuvintele lui - adică, indiosociabil, materia discursului său și modul său de a vorbi - constituie cel mult o mărturie, una oarecare, printre altele, a garanției delegării cu care e investit". (Pierre Bourdieu, Limbai și nutere simbolică, București, Editura ART, 2012)

5 p.

2. Definiți noțiunile de *limbi creole, pidjinuri, semiotica, pragmatică lingvistică*.

8 p.

3. Explicați în 7-10 enunțuri concepția lingvistului Eugen Coșeriu privind triconomia sistem-normă-vorbire

7 p.

4. Argumentați, folosind 3 exemple, caracterul sistemic al tuturor compartimentelor limbii, relevat de către Al. Graur: *Nu numai limba în ansamblul ei are caracter sistemic, ci și toate părțile ei constitutive, și anume fonetica, vocabularul, gramatica se prezintă fiecare ca un sistem, iar toate aceste sisteme sunt legate între ele și se influențează reciproc.*

10 p.

Barem de corectare

Puncte	1-3	4-6	7-9	10-14	15-22	23-29	30-34	35-37	38-39	40
Nota	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Bibliografie

Obligatorie:

- Borchin, M., 2004, *Vademecum în lingvistică*, Timișoara, Editura Excelsior ART.
- Benveniste, E., 2000, *Probleme de lingvistică generală*, vol. I-II, București, Editura Teora.
- Borchin, Mirela-Ioana, 2010, *Prelegeri de lingvistică*, Timișoara, Editura Excelsior Art.
- Frâncu C., 2016, *Curente, școli, direcții și tendințe în lingvistica modernă*, Iași, Casa editorială Demiurg Plus.
- Ionescu-Ruxăndoiu, L. 2003, *Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, București, Editura ALL.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2003, *Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, București, ALL Educațional.

Suplimentară:

- Borchin, M., 2011, *Semantica modurilor incertitudinii*, Timișoara, Editura Excelsior Art.
- Bougnoux, D., 2000, *Introducere în științele comunicării*, Iași, Editura Polirom.
- Dragoș, E., 2000, *Introducere în pragmatică*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință.
- Gherasim, P., *Semiotica modalității*, Iași, Editura Demiurg, 1997.
- Neț, M., 2005, *Lingvistică generală, semiotică, mentalități. O perspectivă de filozofie a limbajului*, Iași, Institutul European.
- Parpală, E., 2007, *Semiotica. Pragmatica generală*, Craiova, Editura Universitaria.
- Reboul, A., Moeschler, J., 1999, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Cluj, Editura Echinox.
- Klinkenberg, J., 2004, *Inițiere în semiotica generală*, Iași, Institutul european.